

דף מקורות

"יש הבאים לארץ כעב, ויש הבאים כיונים" –

"בנין מרחוק יבאו... מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם... להביא בנין מרחוק"
(ישעיה, פרק ס', פסוקים ד' - ט')

"מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארבותיהם" (ישעיה פרק ס', פסוק ח').

יש הבאים לארץ כעב, ויש הבאים כיונים. את העננים מסיעה הרוח ממקום למקום ללא עד מוגדר; אך היונים חזרות אל ביתם, אל ארבותיהם. ישנם יהודים המובלים בעל כורחם כעננים ממקום למקום, ובמקרה נקלעים לארץ-ישראל; ויש היודעים, כי ביאתם לארץ היא חזרה אל ביתם, כיונים אל ארבותיהם. (חיי הראי"ה, עמ' רב).

"והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול וכאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים והשתחוו לה' בהר הקדש בירושלם"

(ישעיה, פרק כ"ז, פסוק י"ג. מצוטט בברכת שופרות בתפילת מוסף של ראש השנה)

מדרגות שונות יש בשופר של גאולה: שופר גדול, שופר בינוני ושופר קטן.

מהו לאמיתו של דבר שופר של גאולה? בשם "שופר של משיח" אנו מתכוונים להתעוררות ולדחיפה הגורמת לתחייתו ולגאולתו של עם ישראל. התעוררות זו היא התקיעה המקבצת את האובדים והנדחים ומביאה אותם להר הקודש בירושלים. השופר הגדול והמעולה, הוא רצון עם להיגאל כדי למלא את ייעודו הגדול שאינו יכול להתמלא בהיותו גולה. ויש שהרצון הזה נחלש, אבל נשאר לפחות הטבע האנושי הבריא. וטבע אנושי בריא זה מחולל רצון טבעי פשוט של אומה להקים את שלטונה בארצה, לקום ולהשתחרר, לחיות חיי חופש פשוטים ככל העמים.

אולם, יש גם דרגה שלישית בשופר של משיח ואף היא מקבילה לשופר של ראש השנה: שופר קטן, פסול, שתוקעים בו בהכרח, אם אין שופר כשר בנמצא, אם אפסה ההתלהבות והרצון לגאולה הנובע ממנה, ואם גם הרגשה אנושית לאומית וטבעית ורצון של חיי לאום בכבוד גם הם אפסו, אם אי אפשר לתקוע בשופר כשר לגאולה - באים אויבי ישראל ותוקעים באזנינו לגאולה. הם מכריחים אותנו לשמוע קול שופר, הם מתריעים ומרעישים באזנינו ואינם נותנים לנו מנוח בגולה.

מי שלא שמע קול השופר הראשון, ואף לקול השופר השני הרגיל לא רצה לשמוע כי אזניו נאטמו הוא ישמע לקול השופר הטמא, הפסול, בעל כרחו ישמע. ואף הוא יוצא ידי חובה, גם לאומיות זו של השוט, של "צרת היהודים", גם בה יש מן הגאולה. "

(עיבוד לדברי הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שנאמרו בעל פה בראש השנה תרצ"ד – 1934, בעקבות עלית הנאצים בגרמניה)

דף מקורות

- ❖ מהם שני הדימויים לשני סוגי העלייה לארץ במקור הראשון ומה ההבדל ביניהם?
- ❖ על פי המקור השני- כצד בא לידי ביטוי במציאות ההיסטורית- קול השופר הקורא לגאולת עם ישראל בארצו?
- ❖ אילו מניעים שונים יכולים להביא לשיבת יהודים לארצם?
- ✓ באיזו מידה, לדעתכם או מניסיונכם, יכול להיות ההבדל בין מי שעלו לארץ כמו עננים שהוסעו בעל כורח על ידי רוח לבין מי שעלו לארץ כמו יונים שחזרו אל הקן מבחינת הליך הקליטה וההשתלבות בארץ?
- ✓ מה יכול להיות ההבדל בין מי שעלו בעקבות רצון לגאולה לאומית או למימוש רוחני שאי אפשר היה לממש בגלות לבין מי שעלה לארץ רק כי לא הייתה לו אפשרות להישאר בארץ המוצא שלו בגלל צרות וקשיים?
- ✓ איזה מן הדימויים האלה מתאים ביותר לתיאור נסיבות העליה שלכם, של המשפחה שלכם או של תלמידים בכיתה ובבית הספר שלכם?
- ✓ מה יכולה להיות הדרך לסייע לקליטה ולהשתלבות גם של תלמידים שהם או משפחותיהם עלו לארץ בנסיבות מורכבות שלא היו בשליטתם (ולולא נסיבות אלה הם לא היו עולים לארץ)?
- ✓ באילו אופנים, היכן וכיצד חשוב לגלות רגישות והבנה לנסיבות העלייה של תלמידים?
- ✓ עם מי מבין הדוברים בתמונה אתם מזדהים?
- ✓ האם מעבר מארץ אחרת לישראל הוא בעיניכם עליה או הגירה? האם התשובה קשורה בעיניכם למניעים שגרמו לעליה ולהקשר ההיסטורי והפוליטי שבו היא התרחשה?
- ✓ האם אתם רואים בגל הפליטים מאוקראינה גל של עליה או של הגירה?
- ✓ האם לדעתכם ארץ ישראל יכולה לשמש מקום בטוח עבור פליטים יהודים או צאצאי יהודים ("זרע ישראל") מכל העולם?
- ✓ האם היא חייבת לשמש מקלט בטוח מסוג זה? האם קיים גבול לחובה הזו?
- ✓ כיצד אפשר לגרום גם למי שבא לכאן כמהגר להרגיש שהוא באמת עלה ושדרג את חייו כתוצאה מהמעבר לחיות בארץ ישראל?
- ✓ מה תלו בנו ומה תלוי בעולים עצמם?